

De Gutmensch

Columns - 2 juni 2017 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Een slot op de deur van de crèche? De directeur kijkt me onderzoekend aan, en zegt: 'Daar heb ik eigenlijk nog nooit over nagedacht'. Ik ben er niet eens meer zo verbaasd over. Onze *Kita* ligt direct naast het grootste drugspark van Berlijn, maar te doen alsof het niet zo is, hoort er hier in Kreuzberg net zo bij als het kopen van veganistische crackers voor de kinderen.

Even probeer ik het nog, en leg de directeur uit dat zo'n pincodeslot in Amsterdam heel normaal is, dat 'ie niet is bedoeld om kinderen binnen te houden - 'dat hebben we al!', zegt hij trots -, maar om kwaadwillenden buiten te houden. De feiten lijken me immers helder: rond de honderd drugsdealers hangen in het aangrenzende Görlitzer Park rond, de handel is in handen van een Arabische mafia-clan, en trekt op zijn beurt een reeks andere kleine criminelen aan.

Vanachter zijn vlotte bril kijkt de directeur me nu haast geschokt aan. Ik voel me ineens zo'n typische Hollander, pragmatisch, beetje bot bijna. Even schiet me bij hem zelfs het begrip '*Gutmensch*' te binnen. Het begrip was eerst een scheldwoord uit de rechts-populistische hoek, bij PVV en AfD, maar door de politieke turbulentie in de afgelopen twee jaar duikt het ineens veel breder op.

Natuurlijk, onze wijk in Kreuzberg is een niet-representatieve enclave van alternativiteit, maar de directeur past toch ook bij een invloedrijk deel van de hedendaagse Duitse '*Bildungsbürger*'. Veelal prettig-zachtaardige veertigers en vijftigers zijn het, die politiek ook wel als 'zwart-groene burgerij' worden ingeschaald, vanwege hun mengsel van christelijke moraal, groen milieubewustzijn en een grote ijver aan de wereld te laten zien dat Duitsers heus heel goede mensen kunnen zijn.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

Alleen: bij ons aan het drugspark is in extreme vorm te zien dat die neiging ook problematische gevolgen kan hebben. Wij leuke ouders van leuke kinderen in de leuke *Kita* hebben een eigen parcours ontwikkeld, via de biologische bakker tot die ene schone speeltuin, omzeilen daarmee uiterst secuur de

onaangenaamheden in de buurt, en doen zo alsof er niets aan de hand is.

Dit weggijken werd onlangs zelfs in de linkse Tageszeitung aangekaart: de dealers zijn jonge mannen uit Afrika, uit landen als Senegal en Ghana, illegalen, deels meegekomen met de vluchtelingenstroom van de laatste twee jaar. Dat betekent: wie wat zegt over de dealers of alles wat er mee samenhangt, kan in het overgevoelige Kreuzberg zomaar het predicaat 'racistisch' opgeplakt krijgen. Volgens de krant is het politieke gevaar hiervan: er wordt uiteindelijk niets mee opgelost.

Deze verkrampde houding doet natuurlijk denken aan de Duitse omgang met de vluchtelingen crisis eind 2015. Iedere kanttekening rond de mogelijke gevolgen van ongecontroleerde migratie werd weggedrukt uit angst extreemrechts in de kaart te spelen - tot 'Keulen' de stemming hard deed kantelen. Angela Merkel heeft na alle turbulentie uiteindelijk haar toon veranderd. Op de Kerkendag vorige week verdedigde ze zelfs helderder dan ooit dat haar overtuiging vluchtelingen te helpen met een strikter beleid gepaard zal gaan. Boegeroep weerklonk, en over de invulling valt te twisten, maar ze stijgt in de peilingen en haalt de AfD onderuit.

Ook links-liberaal Duitsland is inmiddels naarstig op zoek naar een meer werkbare invulling van de Gutmenschlichkeit. Want, zoals columnist Harald Martenstein, de meest kritische Kreuzberger, in een speciaal thema in het weekblad Die Zeit twee weken geleden formuleerde: 'Gutsein ist, wie alles, eine Frage der Dosis. Wenn man es übertreibt, wird es totalitär.' De conclusie van Die Zeit: idealisme blijft nodig, maar mag realisme niet uitsluiten.

In de *Kita* was er ook een schok nodig. Een dief, zoals mijn 5-jarige dochter hem noemt, heeft op klaarlichte dag de portemonnees van de juffen gestolen, duwde een opletende medewerker opzij, en misleidde de vriendelijke directeur door te roepen dat er een kind gewond was. De kinderen praatten er nog weken over, en de directeur heeft de ouders een therapeutische brief gestuurd. Een paar maanden had hij daarna nog nodig voor 'onderzoek naar de mogelijkheden' - maar nu zit er toch echt een slot op de deur van de Kita, met pincode.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/21498/de-gutmensch>